

Scientific Journal

VIRTUS

#10, December, 2016
published since 2014

2016

ISSN 2410-4388 (Print)
ISSN 2415-3133 (Online)

Scientific Journal *Virtus*
Issue # 10, December, 2016 p.
Published since 2014

*Recommended for publication by the Academic council of the
Volodymyr Dahl East Ukrainian National University
(the proceedings No.7 Desember 27, 2016)*

*Recommended for publication by the Academic Council of Luhansk
Regional Institute of Postgraduate Pedagogical Education (the
proceedings No.6 Desember 20, 2016)*

Founder: Scientific public organization
Sobornist (Ukraine)

Publisher: Center of modern pedagogy «Learning without
Frontiers» (Canada).

Partners:

- ✚ Volodymyr Dahl East-Ukrainian National University (Ukraine);
- ✚ Lugansk Regional Institute of Postgraduate Pedagogical Education (Ukraine);
- ✚ Zhytomyr Ivan Franko State University (Ukraine);
- ✚ SE «Lugansk State Medical University» (Ukraine);
- ✚ Pomeranian Academy in Slupsk (Poland);
- ✚ Donbas State Technical University (Ukraine);
- ✚ Baku Islamic University (Azerbaijan);
- ✚ University of the town of Nish (Serbia);
- ✚ Zielonogorski University (Poland);
- ✚ "Learning Without Borders" - Center of Modern Pedagogy (Canada).

Editor-in-Chief

Zhurba M.A., Ph.D., professor, head of the Department of education management of the Lugansk Regional Institute of Postgraduate Pedagogical Education (Ukraine).

Deputy Editor-in-Chief

Kuzmichenko I.O., Ph.D., associate professor, Head of the Department of Humanities of SE «Lugansk State Medical University» (Ukraine).

Talishinski E.B., Ph.D., associate professor, Head of the Department of Public Disciplines of the Baku Islamic University (Azerbaijan).

Virtus: Scientific Journal / Editor-in-
Chief M.A. Zhurba – December # 10,
2016. – 211 p.

The authors of materials are responsible for plagiarism, accuracy of the represented facts, quotes, figures and surnames. Editorial staff reserves the right for insignificant editing and reduction and also literary revision of the articles (with preservation of the main conclusions and style of the author). The editorial board of the journal may not share world outlook of the authors.

Editorial Board:

Bohonkova J.A., Ph.D., professor, Volodymyr Dahl East-Ukrainian National University (Ukraine).

Chyzhova O.M., Ph.D., professor, National Pedagogical Dragomanov University (Ukraine).

De Serio B., Ph.D., professor, University of Foggia President of AIM (Italy);

Huzhva O.P., Ph.D., professor, Ukrainian State Academy of Railway Transport (Ukraine).

Jovanovic P., Ph.D., professor, University of the town of Nish (Serbia).

Kasyanova O.V., Ph.D., associate professor, Luhansk Regional Institute of Postgraduate Pedagogical Education (Ukraine).

Kasyanova V.A., Ph.D., associate professor, Institute of Chemical Technologies Volodymyr Dahl East-Ukrainian National University (Ukraine).

Komarevtseva I.A., Ph.D., professor, SE «Lugansk State Medical University» (Ukraine).

Korotkova E.A. PhD associated professor of social and humanities science Department of Donbas State Technical University (Ukraine).

Mais N. Aliyev, Ph.D., professor, Baku State University (Azerbaijan).

Mennell S. Ph.D., professor, University College Dublin (Ireland).

Mihailovic S., Ph.D., professor, Institute of Serbian Culture Pristina-Leposavic (Serbia).

Pagava O.V. Ph.D., associate professor, Luhansk Regional Institute of Postgraduate Pedagogical Education (Ukraine).

Polishchuk O.P., Ph.D., professor, Zhytomyr Ivan Franko State University (Ukraine).

Potapenko E.V., Ph.D., professor, Volodymyr Dahl East Ukrainian National University (Ukraine).

Sapenko R., Ph.D., professor, Zielonogorski University (Poland).

Sevinj I. Aliyeva, Ph.D., professor, Institute of History National Academy of Sciences of Azerbaijan (Azerbaijan).

Shpak D.O., Ph.D. associate professor, Mykolajiv branch of Kiev National University Culture and Arts (Ukraine).

Radchenko O.V., Ph.D., professor, Pomeranian Academy in Slupsk (Poland).

Rudic G.A., Ph.D., professor, "Learning Without Borders" - Center of Modern Pedagogy (Canada).

Svintsitska O.I., PhD, associate professor, Zhytomyr Ivan Franko State University (Ukraine).

Tsyurupa M.V. Ph.D., professor, National University of Defense of Ukraine (Ukraine).

Kalko I.V., Ph.D., associate professor, Luhansk Regional Institute of Postgraduate Pedagogical Education (Ukraine).

Ustymenko-Kosorich O.A., Ph.D., professor, Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University (Ukraine).

Yeremenko A.M., Ph.D., professor, Volodymyr Dahl East-Ukrainian National University (Ukraine).

Zhurba A.M., Ph.D., assistant professor of Department of Social Disciplines and Humanities Donbas State Technical University (Ukraine)

Zavatskaya N.Yev., Ph.D., professor, Volodymyr Dahl East-Ukrainian National University (Ukraine).

Certificate of Mass Media Registration:
KB № 21060-10860P from 24.11.2014 p.

Journal Editorial Staff Contact Information.
e-mail: ftg-conference@mail.ru
сайт: <http://virtus.conference-ukraine.com.ua>

© Authors of the Articles, 2016.
© Scientific Journal «Virtus», 2016

CONTENT

PHILOSOPHY

Bulyga I.I.
MODERN PROTESTANT IN VOLYN REGION:
FROM THE EXPERIENCE OF MARGINALITY
TO DELIBERATE SOCIALIZATION 8

Kyselytsia S.V.
THE NATURE OF MYTHOLOGICAL CONSCIOUSNESS:
THE ILLUSION OF SELF-DELUSION OR WISDOM
OF SELF-DEFENSE 14

Lytvynenko A.I.
ESTABLISHMENT AND ACCOMPLISHMENTS OF
POLTAVA BRANCH OF THE RUSSIAN MUSIC SOCIETY 18

Luchak A.-M. M.
NETWORK AND COMMUNICATIVE TRANSFORMATION
OF CIVIL SOCIETY: UKRAINIAN CONTEXT 24

Nepipenko L.P..
MILITARY CLERGY (CHAPLAIN SERVICE)
IN THE CONTEXT OF THE SOCIOCULTURAL
REALITIES OF MODERN UKRAINE 29

Palagnyuk M.M.
SYMBOLIC PARADIGM IN COGNITIVE SCIENCE
AS FORMING APPROACH OF COGNITIVE ABILITY
OF STUDENTS OF TECHNICAL UNIVERSITIES 36

Shvets O.V.
THE ONTOLOGY OF THE UNIVERSE: THE PLURALISM
OF MODERN CONCEPTS 41

Yarovitskaya N.A.
WAR PHENOMENON: «PRESENCE OF ABSENT» 45

PSYCHOLOGY

Astremaska I.V.
THE FUNCTIONS OF SUPERVISION IN SOCIAL WORK 51

Bokhonkova Ju.A., Serbin Yu.V.
PSYCHOLOGICAL PECULIARITIES OF FORMATION
OF STUDENT'S PERSONALITY IN THE LEARNING
PROCESS IN HIGHER EDUCATION 55

Lukina N.B.
THE THEORETICAL APPROACHES TO THE STUDY
ON THE PROBLEM OF PERSONAL TARGET
ORIENTATION 59

Marchenko V.O., Sivash N.S.
FORMATION «I – CONCEPT» LEADER
IN THE FUTURE PROFESSIONALS 62

Poliakov I.O., Slepishkin S.O.
DEFINITION OF PRE-MOBILIZATION IN MARTIAL ARTS 65

Ponomareva M.S., Marchenko V.A.
DISEASE AND CREATION (TO THE QUESTION
OF INTERCONNECTION BETWEEN MENTAL
CONDITION AND HUMAN'S CREATIVITY)..... 70

Chaplak Y.V., Chuyko H.V.
PECULIARITIES OF SOCIAL ADAPTATION IN STUDENT AGE .. 73

Chuyko H.V., Chaplak Y.V.
MOTIVATION AND PROFESSIONAL
SELF-DETERMINATION OF PERSONALITY 77

PEDAGOGY

Ventseva N.O.
THE PRACTICAL COMPONENT
OF THE PROFESSIONAL TRAINING FUTURE
TEACHERS OF HISTORY IN 1905–1917 82

Holovina O.I.
IMPLEMENTATION PATRIOTIC UPBRINGING
WITH TEMPORARILY OCCUPIED TERRITORIES MEANS
OF DISTANCE LEARNING 86

Gruba T.L.
UKRAINIAN LESSON IN SPECIALIZED SCHOOL:
PROBLEMS AND PROSPECTS 89

Klichuk A.V., Skydan A.A.
FROM A CREATIVE TEACHER TO CREATIVE CHILD 93

Luchaninova O.P.
THE FUNCTIONING OF THE EDUCATIONAL SYSTEM
IN A TECHNICAL UNIVERSITY IN THE CONDITIONS
OF ECONOMIC, SPIRITUAL AND CULTURAL CRISIS 98

Maftyn L.V.
OF UKRAINIAN BASES UPDATE EDUCATIONAL
PROCESS MODERN SECONDARY SCHOOL UKRAINE 103

Oleynik O.V.
THE USE OF DESIGN ACTIVITIES IN TERMS
OF PROFESSIONAL TRAINING FUTURE PRIMARY
SCHOOL TEACHERS TO THE FORMATION
OF CONSTRUCTIVE SKILLS YOUNGER STUDENTS 108

Otravenko O.V.
THEORETICAL BASIS FOR QUALITY ASSURANCE OF
PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE PHYSICAL CULTURE
TEACHERS IN THE INNOVATIONAL EDUCATIONAL SPACE
OF THE HIGHER EDUCATION INSTITUTION 111

Podorozhna A.O.
INTRODUCTION OF CRITICAL THINKING
TECHNOLOGY FORMING BY MEANS OF READING
AND WRITING IN ENGINEER-PEDAGOGICAL HIGHER
EDUCATIONAL ESTABLISHMENT IN THE PROCESS
OF FOREIGN LANGUAGE TRAINING 116

Predyk A.A., Kushnyr Y.
FEATURES OF TRAINING ELEMENTARY SCHOOL
TEACHER FOR THE INTRODUCTION OF INFORMATION
TECHNOLOGY IN EDUCATIONAL ACTIVITIES 119

Samoilenko O.V., Filonenko O.S.
ANALYSIS OF MODERN SCIENTIFIC APPROACHES
TO THE PROBLEM OF PREPARATION OF FUTURE
ELEMENTARY SCHOOL TEACHERS FOR APPLICATION
OF INFORMATION AND COMMUNICATION
TECHNOLOGIES OF STUDYING 122

Starokogko O.M.
CONTINUUM OF MANAGEMENT PARADIGMS 126

Chuprinova N.Y.
FORMATION OF SOCIAL COMPETENCE OF THE FUTURE
OFFICERS OF THE NGU IN THE COURSE OF STUDYING
OF DISCIPLINES OF A SOCIO-HUMANITARIAN CYCLE 131

SOCIOLOGY. POLITOLOGY

Volodchenko Zh.M., Kondratiev I.M.
SOCIAL PORTRAIT OF CHILDREN WITH CANCER 138

Svincić'ka I.Y.
HUMAN RIGHT TO SOCIAL PROTECTION AND ITS
LEGISLATIVE 143

PHILOLOGY

Hlavatska O.I.
UNIVERBATION AND THE SUBSTANTIVES WITH
A MEANING 'A PERSON' IN MODERN RUSSIAN
AND ENGLISH 148

Lozytska M.P.
FEATURES OF GENDER MARKING OF PHSADEOLOGICAL
UNITS IN MODERN GERMAN LANGUAGE 153

Mishenina T.M.
THE EVOLUTION OF SYNESTHETIC WORD PICTURE
OF WINTER IN UKRAINIAN LINGUOCULTURE 158

Khoptiar A.O.
MAIN BASIS OF BORYS HRINCHENKO'S TRANSLATOR
PRACTICE 163

HISTORY

Vasylichuk V.M.
PAGES OF HISTORY OF UKRAINIAN GERMANS 167

Voskovniuk E.V.
CONSIDERATION OF UKRAINIAN QUESTION TO
THE HAGUE TRIBUNAL 172

Gedin M.S.
THE SLAVOPHILISM AS A MANIFESTATION OF SOCIAL
AND POLITICAL IDEA OF THE MID OF XIX CENTURY 174

Lavrut O.O.
REALIZING EDUCATION POLITICY IN THE FIRST POSRWAR
DECADE (THE SECOND HALF OF THE 1940-s – EARLY 1950-s):
REGIONAL ANALYSIS 178

Maslak V.I., Sezin S.Y., Sezin D.S.
MASS ANTI-POLISH REPRESSIONS IN POLTAVA REGION
FOR ARCHIVAL SOURCES 182

Sichenko I.A.
SCIENTIFIC AND PEDAGOGICAL ACTIVITY OF V. G. BAZHAEV
ON AGRICULTURAL BRANCH OF THE KIEV POLYTECHNICAL
INSTITUTE OF EMPEROR ALEXANDER II 186

Sokolovskaya Ju.V.
CHARITY AS AN EXPRESSION OF CIVIL ACTIVITY:
HISTORICAL EXPERIENCE OF SLOBOZHANSCHINA 191

Khomutovska I.I.
ROLE OF UKRAINIAN SSR COMMUNIST PARTY
LEADERS IN GORBACHEV'S RESTRUCTURING (1985 –
1991 YEARS): A CRITICAL ANALYSIS 195

Chernukha O.V.
THE DEFORMATION PROCESSES IN THE GERMAN ART
AND ARCHITECTURE DURING THE THIRD REICH 200

ECONOMICS

Zavarika G.M., Bondar V.O.
PROBLEMS MEDICAL AND HEALTH TOURISM
IN CONFLICT 205

Pishchulin A.S.
ACTIVATION CONCEPT OF INNOVATION ACTIVITY IN
THE CONTEXT OF ECONOMIC SECURITY SOFTWARE 209

ЗМІСТ

ФІЛОСОФІЯ

Булига І.І.
СУЧАСНИЙ ВІРУЮЧИЙ-ПРОТЕСТАНТ
ВОЛИНСЬКОГО РЕГІОНУ: «ВІД ДОСВІДУ
МАРГІНАЛЬНОСТІ ДО СВІДОМОЇ СОЦІАЛІЗАЦІЇ»..... 8

Киселица С.В.
ПРИРОДА МИФОЛОГИЧЕСКОГО СОЗНАНИЯ:
ИЛЛЮЗИЯ САМООБМАНА ИЛИ МУДРОСТЬ
САМОЗАЩИТЫ 14

Литвиненко А.І.
ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ ПОЛТАВСЬКОГО
ВІДДІЛЕННЯ РОСІЙСЬКОГО МУЗИЧНОГО
ТОВАРИСТВА..... 18

Лучак А.-М. М.
МЕРЕЖЕВО-КОМУНІКАТИВНА ТРАНСФОРМАЦІЯ
ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА: УКРАЇНСЬКИЙ
КОНТЕКСТ 24

Непіпенко Л.П.
ВІЙСЬКОВЕ ДУХОВЕНСТВО (КАПЕЛАНСЬКА СЛУЖБА)
В КОНТЕКСТІ СОЦІОКУЛЬТУРНИХ РЕАЛІЙ СУЧАСНОЇ
УКРАЇНИ 29

Палагнюк М.М.
«СИМВОЛІЧНА ПАРАДИГМА» ЯК ПІДХІД
У ФОРМУВАННІ КОГНІТИВНИХ ЗДАТНОСТЕЙ
СТУДЕНТІВ ТЕХНІЧНИХ ВУЗІВ..... 36

Швец О.В.
ОНТОЛОГИЯ ВСЕЛЕННОЙ: ПЛЮРАЛИЗМ
СОВРЕМЕННЫХ КОНЦЕПЦИЙ..... 41

Яровицкая Н.А.
ФЕНОМЕН ВОЙНЫ: «ПРИСУТСТВИЕ ОТСУТВУЮЩЕГО».. 45

ПСИХОЛОГІЯ

Астремська І.В.
ФУНКЦИИ СУПЕРВИЗИИ В СОЦИАЛЬНОЙ РАБОТЕ 51

Бохонкова Ю.О., Сербін Ю.В.
ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ
ОСОБИСТОСТІ СТУДЕНТА В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ
У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ 55

Лукіна Н.Б.
ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИВЧЕННЯ ПРОБЛЕМИ
ЦІЛЬОВОЇ СПРЯМОВАНОСТІ ОСОБИСТОСТІ 59

Марченко В.О., Сиваш Н.С.
ФОРМУВАННЯ «Я – КОНЦЕПЦІЇ» ЛІДЕРА
У МАЙБУТНІХ СПЕЦІАЛІСТІВ..... 62

Поляков І.О., Слепушкін С.О.
ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ СТАНУ ПЕРЕДСТАРТОВОЇ
МОБІЛІЗАЦІЇ У СПОРТИВНИХ ОДНОБОРСТВАХ 65

Пономарева М.С., Марченко В.А.
БОЛЕЗНЬ И ТВОРЧЕСТВО (К ВОПРОСУ ВЗАИМОСВЯЗИ
МЕЖДУ ПСИХИЧЕСКИМ СОСТОЯНИЕМ
И ТВОРЧЕСТВОМ ЧЕЛОВЕКА) 70

Чаплак Я.В., Чуйко Г.В.
ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНОЇ АДАПТАЦІЇ
У СТУДЕНТСЬКОМУ ВІЦІ 73

Чуйко Г.В., Чаплак Я.В.
МОТИВАЦІЯ УЧІННЯ ТА ПРОФЕСІЙНЕ
САМОВИЗНАЧЕННЯ ОСОБИСТОСТІ 77

ПЕДАГОГІКА

Венцева Н.О.
ПРАКТИЧНА СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ
МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІСТОРІЇ В 1905–1917 рр. 82

Головіна О.І.
РЕАЛІЗАЦІЯ ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ УЧНІВ
ІЗ ТИМЧАСОВО ОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЙ
ЗАСОБАМИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ 86

Груба Т.Л.
УРОК УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В ПРОФІЛЬНІЙ ШКОЛІ:
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ 89

Клічук А.В., Скидан А.О.
ВІД ТВОРЧОГО ПЕДАГОГА - ДО ТВОРЧОЇ ДИТИНИ..... 93

Лучанінова О.П.
ФУНКЦІОНУВАННЯ ВИХОВНОЇ СИСТЕМИ ВТНЗ
В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОЇ ТА ДУХОВНО-КУЛЬТУРНОЇ
КРИЗИ 98

Мафтин Л.В.
УКРАЇНОЗНАВЧІ ЗАСАДИ ОНОВЛЕННЯ
НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ СУЧАСНОЇ
ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОЇ ШКОЛИ УКРАЇНИ..... 103

Олійник О.В.
ВИКОРИСТАННЯ ДИЗАЙН-ДІЯЛЬНОСТІ
В УМОВАХ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ
УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ДО ФОРМУВАННЯ
КОНСТРУКТИВНИХ УМІНЬ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ 108

Отравенко О.В.
ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ
ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ
УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ В ІННОВАЦІЙНОМУ
ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО
ЗАКЛАДУ 111

Подорожна А.О.
ВНЕДРЕНИЕ ТЕХНОЛОГИИ ФОРМИРОВАНИЯ
КРИТИЧЕСКОГО МЫШЛЕНИЯ ПРИ ПОМОЩИ ЧТЕНИЯ
И ПИСЬМА В ИНЖЕНЕРНО-ПЕДАГОГИЧЕСКОМ ВУЗЕ
В ПРОЦЕССЕ ОБУЧЕНИЯ ИНОСТРАННОМУ ЯЗЫКУ..... 116

Предик А.А., Кушнір І.
ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ
ШКОЛИ ДО ВПРОВАДЖЕННЯ ЗАСОБІВ ІНФОРМАЦІЙНИХ
ТЕХНОЛОГІЙ У ПЕДАГОГІЧНУ ДІЯЛЬНІСТЬ 119

Самойленко О.В., Філоненко О.С.
АНАЛІЗ СУЧАСНИХ НАУКОВИХ ПІДХОДІВ ДО ПРОБЛЕМИ
ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ
ШКОЛИ ДО ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-
КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ 122

Старокожко О.М.
КОНТИНУУМ УПРАВЛІНСЬКОЇ ПАРАДИГМИ 126

Чупрінова Н.Ю.
ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ НГУ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ
ДИСЦИПЛІН СОЦІОГУМАНІТАРНОГО ЦИКЛУ 131

СОЦІОЛОГІЯ. ПОЛІТОЛОГІЯ

Володченко Ж.М., Кондратьєв І.М.
СОЦІАЛЬНИЙ ПОРТРЕТ ОНКОХВОРИХ ДІТЕЙ 138

Свинціцька І.Ю.
ПРАВО ЛЮДИНИ НА СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ
ТА ЙОГО ЗАКОНОДАВЧЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ 143

ФІЛОЛОГІЯ

Главацкая Е.И.
УНИВЕРБАЦІЯ И ИМЕНА ЛИЦА СОВРЕМЕННЫХ
РУССКОГО И АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКОВ 148

Лозицька М.П.
ОСОБЛИВОСТІ ГЕНДЕРНОГО МАРКУВАННЯ
ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ СУЧАСНОЇ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ 153

Мішеніна Т.М.
ДИНАМІКА СИНЕСТЕЗІЙНОГО ХУДОЖНЬОГО
ОБРАЗУ ЗИМИ В УКРАЇНСЬКІЙ ЛІНГВОКУЛЬТУРІ 158

Хоптяр А.О.
ПРОВІДНІ ЗАСАДИ ПЕРЕКЛАДАЦЬКОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА 163

ІСТОРІЯ

Васильчук В.М.
СТОРІНКИ ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКИХ НІМЦІВ 167

Восковнюк Є.В.
РОЗГЛЯД «УКРАЇНСЬКОГО ПИТАННЯ»
В ГААЗЬКОМУ ТРИБУНАЛІ 172

Гедін М.С.
СЛОВ'ЯНОФІЛЬСТВО ЯК ПРОЯВ СУСПІЛЬНО-
ПОЛІТИЧНОЇ ДУМКИ СЕРЕДИНИ ХІХ СТОЛІТТЯ 174

Лаврут О.О.
РЕАЛІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОЇ ПОЛІТИКИ В ПЕРШЕ ПОВОЄННЕ
ДЕСЯТИРІЧЧЯ (ДРУГА ПОЛОВИНА 1940-Х – ПЕРША
ПОЛОВИНА 1950-Х РОКІВ): РЕГІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ 178

Маслак В.И., Сезин С.Ю., Сезин Д.С.
АНТИПОЛЬСКИЕ МАССОВЫЕ РЕПРЕССИИ В ПОЛТАВСКОЙ
ОБЛАСТИ ЗА АРХИВНЫМИ ИСТОЧНИКАМИ 182

Сиченко І.А.
НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ В.Г. БАЖАЄВА
НА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОМУ ВІДДІЛЕННІ
КИЇВСЬКОГО ПОЛІТЕХНІЧНОГО ІНСТИТУТУ
ІМПЕРАТОРА ОЛЕКСАНДРА ІІ 186

Соколовська Ю.В.
БЛАГОДІЙНІСТЬ ЯК ВИРАЖЕННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ
АКТИВНОСТІ: ІСТОРИЧНИЙ ДОСВІД
СЛОБОЖАНЩИНИ 191

Хомутовська І.І.
РОЛЬ КОМПАРТІЙНИХ ЛІДЕРІВ УКРАЇНСЬКОЇ РСР
У ГОРБАЧОВСЬКІЙ ПЕРЕБУДОВІ (1985 – 1991 РОКИ):
КРИТИЧНИЙ АНАЛІЗ 195

Чернуха О.В.
ДЕФОРМАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ У НІМЕЦЬКОМУ ЖИВОПИСІ
ТА АРХІТЕКТУРІ ЗА ЧАСІВ ТРЕТЬОГО РЕЙХУ 200

ЕКОНОМІКА

Заваріка Г.М., Бондар В.О.
ПРОБЛЕМИ ЛІКУВАЛЬНО-ОЗДОРОВЧОГО ТУРИЗМУ
В УМОВАХ КОНФЛІКТУ 205

Піщун А.С.
КОНЦЕПЦІЯ АКТИВІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙНОЇ
АКТИВНОСТІ В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ 209

Philosophy

УДК 284

Булига І.І.,

к.філос.н, доцент кафедри філософії Рівненського державного гуманітарного університету, irina@mail.rv.ua

Україна, м. Рівне

СУЧАСНИЙ ВІРУЮЧИЙ-ПРОТЕСТАНТ ВОЛИНСЬКОГО РЕГІОНУ: «ВІД ДОСВІДУ МАРГІНАЛЬНОСТІ ДО СВІДОМОЇ СОЦІАЛІЗАЦІЇ»

Метою даної статті є аналіз окремих соціокультурних впливів на віруючого-протестанта та на протестантську громаду як спільноту віруючих з характерними для неї особливостями внутрішнього устрою, складу та функціонування. Дослідження має регіональний характер, зокрема конкретизується територією Волинського регіону, де протягом останнього десятиліття пізній протестантизм демонструє стійку тенденцію зростання своєї присутності на релігійній мапі. Методологічною основою даної розвідки є соціокультурний підхід в основі якого лежить розуміння суспільства як єдності культури і соціальності, що конструюються та перетворюються діяльністю людини та акумулюється нерозривності тріади особистості, суспільства, культури. Науковий пошук здійснюється на принципах позаконфесійності та світоглядного плюралізму. Наукова новизна роботи полягає у констатації того, що наслідком соціалізації протестантизму Волинського регіону постає образ віруючого як соціально-активного суб'єкта соціуму, який відчуває свою єдність з колективним «ми» та є дієвим членом своєї релігійної общини. Хоча, приймаючи функціональну роль діючої особи, він насамперед, проявляє себе як член релігійної общини, а лише згодом у суспільному житті через певні форми діяльності. З періодом незалежності України на тлі загального росту релігійності та превалюючого впливу православ'я у волинському суспільстві сформувалося протестантське співтовариство, яке є економічно самостійними, соціально організованими та проходить шлях інституційного оформлення. Нині утверджується протестантський образ віруючого як активного члена соціуму.

В умовах компенсації нестачі душевного комфорту соціальної реальності віртуальною, протестантські конфесії Волинського регіону демонструють соціальну інтеграцію, а віруючі екзистенційну єдність. Відтак у громадах пізніх протестантів (хоча які не позбавлені проблем внутрішнього розвитку) іманентне налагодження органічної комунікації, що призводить до відчуття єдності та духовного зв'язку між вірянками. Відтак на макрорівні віруючий відчуває свою єдність з колективним «ми». А Церква та «брати і сестри» виступають своєрідними помічниками у подоланні життєвих труднощів один одному.

Ключові слова: віруючий-протестант, соціокультурний підхід, релігійна община, соціалізація, ціннісні орієнтації, соціальна діяльність, комунікація.

Постановка проблеми. Суспільні зсуви та зрушення нині іманентні для всіх сфер соціального життя. Такі процеси посилюють відчуття випадковості, нестабільності людського буття, зневіру та апатію щодо перспектив майбутнього розвитку.

Як наслідок потреби реалізації у таких умовах життєвих програм актуалізується антропологічна проблематика в релігієзнавчих дослідженнях. Адже, сучасні стрімкі процеси секуляризації, урбанізації, глобалізації зумовлюють формування антропологічно орієнтованої теології. Зосередження на проблемі людини та її потребах особливо іманентне для протестантизму. Така гуманізована зорієнтованість дозволяє протестантським конфесіям не лише наблизитися до проблем сучасної людини, але й часто-густо успішно їх вирішувати.

В умовах задекларованої свободи совісті у Волинському регіоні (за релігійною регіоналізацією охоплює Рівненську та Волинську області, а також північ Тернопільської області), на тлі перетворення православ'я у символ національної ідентичності, досить

стійкі позиції в регіоні займає, по суті ще одна християнська сила – протестантизм. Таким процесам сприяє: активне просування протестантизму зі сторони його послідовників; збіг протестантської етики та цінностей, що сприяють формуванню моделей поведінки у суспільствах з ринковою економікою; бажання реалізувати свою колективну суб'єктність (цей фактор успішно реалізується, насамперед, у протестантських общинах).

Поняття «віруючий-протестант» визначає людину, яка переконалася в існуванні Бога і стверджує, що врятуватися людина може тільки особистою вірою і приймає виключно авторитет Біблії. Така людина акцентує увагу на присутності Божої волі у реалізації особистих потреб та програм життєдіяльності. Стиль життя вона намагається узгодити із положеннями Священного писання. При цьому індивід глибоко переконаний, що Бог допомагає набувати все необхідне для його щасливого життя. Підкреслимо, що протестанти відрізняються твердими віросповідними переконаннями: демонструють чітке знання Біблії,

переконанні в єдиноістинності свого конфесійного вибору, тому свою релігію розглядають як єдине джерело знань про Бога.

Методологічною основою даної розвідки є соціокультурний підхід в основі якого лежить розуміння суспільства як єдності культури і соціальності, що конструюються та перетворюються діяльністю людини та акумулюється нерозривності тріади особистості, суспільства, культури. Науковий пошук здійснювався на принципах позаконфесійності та світоглядного плюралізму.

У концептуальному річизі важливе значення для розкриття окремих аспектів соціокультурного портрета віруючих протестантських громад Волинського регіону мають праці вітчизняних та зарубіжних вчених, як П. Бергера, Т. Гаврилюк, В. Єленського, І. Каргіної, М. Мchedлова, М. Черенкова, П. Яроцького та інших.

Мета дослідження. Зважаючи на стрімкі трансформації сучасної соціальної реальності, наслідком яких, посеред інших, є відчуття дезорієнтації, безпорадності людини та поглиблення у них стану екзистенційного вакууму, актуальним постає аналіз окремих соціокультурних впливів на віруючого-протестанта та на протестантську громаду як спільноту віруючих з характерними для неї особливостями внутрішнього устрою, складу та функціонування. Наше дослідження має регіональний характер, так як конкретизується територією Волинського регіону, де протягом останнього десятиліття пізній протестантизм демонструє стійку тенденцію зростання своєї присутності.

Виклад основного матеріалу. Соціокультурні реалії кінця ХХ століття спонукали вихід протестантських конфесій із периферійної зони соціуму на авансцену, надавши їм якісно нового соціального статусу у суспільстві. Ми солідаризуємося із думкою М. Черенкова, що «в сучасному українському євангельському протестантизмі відбувається перехід від досвіду маргінальності до свідомої соціалізації в пострадянському та постхристиянському суспільстві»[8]. Такі процеси зумовлюють інституціональні трансформації у всіх пізньопротестантських конфесіях Волинського регіону.

В умовах глобалізації (пізній протестантизм є глобалістським за своєю суттю), постмодерністських тенденцій у Волинському регіоні, саме протестантські церкви, одні з тих, хто намагається опанувати мову сучасного суспільства та дати адекватну відповідь на наболілі/гострі питання сучасності. Цей факт відводить протестантським церквам в умовах Волинського регіону особливої привабливості. Окрім того, провідну роль у сучасному сприйнятті протестантизму, його доступності та живучості, визначає жива реакція протестантської теології на антропологічні запити.

Під протестантизмом ми розуміємо сукупність самостійних конфесій, пов'язаних з ідеями Реформації. Ця «євангельська спільнота, відновлюючи історико-культурні та богословські зв'язки з парадигмою європейської Реформації, тим самим свідомо обирає європейську модель церковно-суспільних відносин. Релігійний та культурний плюралізм як світосприйняття, особистісно-індивідуальний підхід до питань віри й

духовності» [8]. Без сумніву, протестантська ідентичність в українській національній культурі займає свою нішу. Проте, «колективна ментальність оперує стереотипами масової релігійності, в яких протестанти є сектою західного християнства» [8].

Попри упередженість таких міркувань, нині протестантські конфесії являють певний простір, який має свій погляд на суспільно-політичний розвиток, соціальне служіння, місце і роль вірян у різних сферах суспільного буття. Будучи традиційним елементом духовного життя Волинського суспільства, вони мають певні спільні риси, і, найголовніше пропонують свій варіант бачення світу, основою якого є спільні майже для всіх пізньопротестантських течій аксіологічні пріоритети – сімейні цінності, здоровий спосіб життя, трудова етика, благодійна справа. Хоча, така уніфікація дещо деформує багату картину українського протестантизму, а відтак спроби його «узагальнення» наштовхуються, насамперед, на активний опір вірних.

Важливим на нашу думку є те, що в усьому різноманітті підходів, форм, течій українського протестантизму виражається на думку М. Черенкова «невпинний богословський пошук, трансформації місіонерських парадигм, активний діалог церкви і суспільства» [9, с.150]. І, зрештою, як вважає П. Яроцький: «Усі пізньопротестантські церкви і релігійні організації України ґрунтують своє світобачення, зокрема щодо ролі і місця релігії в сучасному секуляризованому суспільстві, на антропологічній парадигмі, надаючи пріоритетного значення громадянському суспільству» [10, с.181].

Акцентуація на антропологічній парадигмі вченого є не випадковою. Адже саме вона є ціннісною мовою не монологічного, а діалогічного спілкування протестантських релігійних лідерів із сучасним релігійним/секулярним соціумом. І, зрештою, саме в протестантській теології чи не найбільше прослідковується взаємовплив антропологічних уявлень із соціокультурними детермінантами. Насамперед, низка протестантських теологів намагаються спільно застосувати загальнохристиянську відповідь на наболілі питання антропологічної кризи.

Протягом останніх двох десятиліть євангельські громади Волинського регіону поповнилися тисячами новонавернених віруючих, для яких належність чи то до баптистської, чи адвентистської, чи п'ятидесятницької церков стала важливою складовою та вплинула на подальше життя. Зважаючи на загальноукраїнські тенденції поповнення протестантських громад за останнє двадцятиліття, констатуємо, що схожі тенденції характерні і для Волинського регіону. Зокрема основний склад усіх без винятку протестантських громад досліджуваного нами релігійного регіону, сформований з людей, які у недалекому минулому вважали себе невірними / номінально віруючими, або ідентифікували себе із православ'ям. Проте, така ідентифікація мала здебільшого культурний сенс. Адже, з кінця 80-х років ХХ століття для більшої частини населення Волинського регіону характерний був знак рівності між культурною, національною ідентичністю та православ'ям як носієм національної традиції. Проте, вже тоді, відчутним було те, що з однієї сторони

позиціонувалася присутність православ'я у публічній сфері та високий рівень православної ідентифікації, а з іншої – доволі невелика кількість практикуючих православних віруючих. За більше, як двадцятилітню історію незалежності України такі процеси стають дедалі відчутнішими. Тому, сьогодні, такий, дещо суперечливий характер української релігійності, є радше нормою. Більше того, саме православні інституції у Волинському регіоні є найвпливовішими, і почасти саме вони користуються підтримкою влади.

На такому тлі протестантські конфесії регіону відрізняються високою активністю та залученістю у всі види релігійних практик у межах громади, глибоким проникненням в догмати релігії. У такому аспекті протестантська громада виступає окремим соціально-релігійним середовищем, в якому відбувається формування світогляду віруючого, характеризується наявністю спільних інтересів та колективного духу.

Для усіх релігійних пізнопротестантських общин Волинського регіону характерні наявність діючої адміністративної структури, а також численних відділів: освіти, молодіжних, жіночих та дитячих, видавничих, інформації, здоров'я, суботніх та недільних шкіл, в рамках функціонування яких поєднується релігійна і соціальна життєдіяльність віруючих. Всі ці структурні компоненти у своїй соціальній діяльності керуються основними догматичними принципами протестантського віровчення. Висока консолідація оновірців, що підтримують між собою постійні неформальні зв'язки, зумовлює релігійну активність і визначає конфесійну ідентичність. Саме остання створює світоглядні та соціально-психологічні передумови інтеграції віруючих-протестантів в релігійні громади.

Релігійні інституції протестантів є найдинамічнішим сегментом релігійного поля Волинського регіону. Реалізацію своєї життєвої програми вірянин отримує і як член релігійної общини, і як член суспільства. При цьому, чим більше соціальних зв'язків акумулює у своєму досвіді особистість, тим її програма – насиченіша, яскравіша, багатопланова. Зважаючи на це, механізми соціокультурної детермінації особистості віруючого-протестанта Волинського регіону ми розглянемо в трьох головних аспектах: генетичному (пов'язані насамперед з процесами релігійної соціалізації особистості), функціональному (описують основні форми життєдіяльності особистості як члена релігійної общини), теологічному (ціннісні орієнтації, що визначають сенс і мету життя віруючого).

Значне навернення, та, як наслідок оновлення протестантського середовища регіону інтенсивно проходило протягом 90-х років. Відтак фактично 90% усіх протестантів є віруючими у першому поколінні і проходять початковий етап соціалізації у межах громади. Як наслідок, індивід долучається до протестантської спільноти. Причому, зауважимо, що цей процес є двостороннім: з однієї сторони, – це передача індивіду релігійного досвіду, а з іншої – процес його засвоєння. Саме релігійний досвід, який набувається віруючим протягом духовного шляху, є тим критерієм, за допомогою якого відрізняють справжню релігійність від її девіантних форм. Релігійний досвід у цьому сенсі виступає ідентифікаційним фактом щоденного

повсякденного життя. Зважаючи на це, П. Бергер визначає стратегічну роль релігії при конструюванні людиною соціальної реальності, поясненні та підтриманні соціального порядку, сприйняття існуючого порядку як єдино правильного. До того ж, на думку вченого, «ні релігійний досвід, ні релігійна рефлексія в сучасній ситуації не виникають так легко, як це відбувалося протягом попередніх історичних періодів» [3, с.347]. Тому процес релігійної соціалізації – доволі довготривалий, що проходить протягом усього життя (до слова зазначимо, що виділяють два типи релігійної соціалізації: первинну (пасивна) та вторинну (активна).

У цьому аспекті особливість соціалізації віруючого-протестанта, в силу особливостей культурно-історичної ситуації, розпочиналася не в дитинстві, а уже в дорослому віці. Порушення роками радянської влади внутрісімейних традицій передачі релігійного досвіду сприяло тому, що лише частина (причому не значна) віруючих усіх протестантів Волинського регіону переживали процес релігійної соціалізації традиційним шляхом (насамперед через сім'ю) в дитинстві паралельно з іншими аспектами соціалізації – культурним, національним. Переважна ж більшість сучасних віруючих прийшла в Церкву уже в дорослому віці, внаслідок духовних пошуків чи місіонерської діяльності протестантських пасторів/пресвітерів.

Характерною особливістю соціалізуючих механізмів у протестантських общинах є вплив стилізованого механізму соціалізації (механізм соціалізації який проявлявся у радянський період легального / напів-легального / нелегального функціонування протестантських громад). Зокрема, він виявляється у рамках субкультури (до слова зазначимо, що українські протестанти в радянському соціумі утворювали субкультурну групу типу всеохоплюючої інституції), де вона представляла собою сукупність норм, цінностей, поведінкових стереотипів, що обумовлювало відмінний від інших соціальних груп стиль життя. Фактично, хоча українські протестанти нині активно «входять у світ», а не «втікають від нього», проте, цей вплив ще відчутний, особливо у низці незареєстрованих громад. Відтак, сучасний український євангельський протестантизм, «входячи в простір протестантизму європейського, приймає виклик власним традиціям та перетворюється із стабільної маргінальної культури меншості в альтернативну релігійну культуру, а то й навіть у контркультуру, що намагається стати головним вектором суспільного розвитку»[8].

Очевидним виявом соціалізації релігії у цілому є соціальна діяльність релігійних організацій. Тому на функціональному рівні характерною особливістю віруючих протестантів є, насамперед, їх активна соціальна робота. Місцеві громади й регіональні організації п'ятидесятників, адвентистів, баптистів, свідків Єгови надають допомогу потребуючим. До прикладу, баптистська церква м. Луцька «Фіміам» проводить різноманітні заходи для людей з особливими потребами. На сьогодні тривірна реабілітація здійснюється шляхом наступних підрозділів служіння для неповносправних: реабілітаційний кабінет; щоквартальні святкові зустрічі; літні табори; рекреаційні

(спортивні) ігри; групи з вивчення Біблії; особисте навчання, семінари; інтеграція неповносправних у домашні групи спільності; транспортування неповносправних на недільні богослужіння, домашні групи, будівництво складу та майстерні для ремонту візків; роздача візків; вирішення побутових проблем [5]. Фактично така робота є іманентною для кожної протестантської церкви регіону, про що свідчать сайти місцевих громад та суспільна думка в регіоні.

Відтак активно включаючись у соціокультурні процеси, пізньопротестантські церкви в Україні створюють різноманітні форми організації громадського життя. В цілому ці релігійні інституції ставлять собі за мету сприяти розвитку активності та підприємництва серед християн, надавати консультативну допомогу з економічних та юридичних питань, брати участь у реалізації благодійницьких програм, сприяти розвитку християнської освіти та організації бізнесу, проводити євангелізацію підприємницького середовища. Так скажімо, Церква Християн Віри Євангельської України має відділ християн-підприємців. У кожній області цей відділ очолює обласний керівник, який координує роботу на місцевому та загальноукраїнському рівнях.

Окрім того, важливою особливістю таких процесів є той факт, що соціальна діяльність протестантських церков поєднується фактично із наверненням у протестантизм потенційних об'єктів цього процесу. Тому ми солідаризуємося із думкою П. Яроцького, що «конфесійна соціальна діяльність як обов'язок служіння ближнім все ж таки є однією з поширених форм євангелізаційної місії, яку здійснюють у сучасному світі всі релігійні організації» [10, с.240].

Відтак для окремо взятої особистості віруючого релігійна чи соціальна діяльність, пов'язані з функціонуванням общини, почасти стають ферою в якій вона знаходить себе і своє призначення. Адже, спочатку людина стає членом общини, втікаючи від самотності, шукаючи психологічну опору та потребу спілкування. Згодом, для вірянина релігійна громада стає місцем спілкування та самореалізації. Це є своєрідний механізм компенсації слабкості соціальних зв'язків, а відтак і одночасно постає виявом соціальної активності. Тому для більшості віруючих Волинського регіону пізньопротестантські общини є засобом задоволення духовних, естетичних, моральних потреб. Адже, до прикладу, на запитання: «Чому Ви є активним членом релігійної общини?» (опитування проводилося посеред п'ятидесятників та баптистів Волинського регіону), більшість вірян (респонденти саме називали себе так, заперечуючи термін «прихожани») відповіли наступним чином: служіння Богу та пізнання істини, духовне спілкування та збагачення, можливість спілкування з однодумцями, можливість надавати підтримку та бути потрібним для когось. Далі були варіанти відповідей: участь у спільних колективних практиках і т. д.

Важливим показником внутрішнього життя релігійної громади є характеристика методів роботи з парафіянами і специфіка побудови внутрішніх (між представниками однієї або різних церков) і зовнішніх (між церквою і суспільством) комунікацій.

За час української незалежності, на думку М. Балаклицького протестантські ЗМІ пройшли в своїй

еволюції 4 стадії (зауважимо, будучи всеукраїнської тенденцією, така стадіальність характерна і для Волинського регіону). Перша – 1990-ті роки – час «психологічного самвидаву». У текстах панувала емоційна піднесеність, безоглядна критика конкурентів, тотальне неувага до оформлення та редагування, бюджетування і маркетингу видань. Друга – початок 2000-х років – медійна сфера протестантських конфесій помітно комерціалізується. Третя – середина 2000-х років – перевагу Інтернету, початок розсилки електронних примірників видань, що дозволило залучити ширше аудиторний коло. Четверта – друга половина 2000-х років – характеризується усвідомленням влади медіа, тому і необхідністю підвищення рівня професіоналізації працівників ЗМІ. Тому в церковній медіасфері нормою стають обговорення професійних стандартів релігійних і світських комунікацій, дискусії, а іноді і відверті змагання зі світськими каналами комунікації [1, с.180-181]. Під таким кутом зору позначимо, що комунікація сучасних протестантів Волинського регіону, як і України в цілому, демонструє потенціал розвитку.

Демонстративним є широкий спектр проблем, який визначається ЗМІ: релігійна освіта, соціальна сфера, вдосконалення, богословське тлумачення актуальних процесів у політиці, суспільстві, економіці, проблеми геополітики, військова проблематика, здоровий спосіб життя, сімейна тематика і ін. Без сумніву, оптимізація комунікативної діяльності пізньопротестантських конфесій збагачує повсякденне життя віруючих, полегшує функціонування церкви і привертає громадський інтерес до неї. Важливо відзначити, що ці конфесії здатні будувати успішну комунікацію при будь-яких соціальних умовах і таким чином активно впливати на суспільне життя соціуму в цілому [4, с.56].

У протестантських громадах особливу роль надають процесам міжособистісної комунікації, орієнтованої на розуміння. Можливість «спілкування з одновітцями за поглядами і світовідчуттям створює умови для обґрунтування людиною власної релігійної віри і впевненості в ній, а також сприяє реалізації конкретних факторів, що визначають ідентифікаційну поведінку віруючих та впливають на їх життя» [2, с.202].

Тому всі члени пізньопротестантських общин здатні захищати своїх «братів» незалежно від їх соціального статусу, національної належності. Як наслідок – відчуття загальної безпеки: члени общини стають принаймні ззовні позитивно налаштованими один до одного «братами і сестрами». Будучи об'єднаними спільною доктриною, цінностями, культовою практикою та маючи трансцендентну ціль, релігійна община надає певні можливості для самореалізації у різних сферах діяльності. Реалізуючи свій потенціал, насамперед, через певні форми соціальної діяльності та керуючись основними принципами протестантського віровчення, віруючий-протестант, отримує можливість для самореалізації в різних сферах діяльності. Таким чином, релігійна община у цьому сенсі стає важливим елементом соціальної структури суспільства. До того ж, що на нашу думку є надзвичайно важливим, утворюючись, насамперед, у богоугодних справах

віруючий отримує ствердну відповідь щодо правильності обраного шляху.

Соціокультурна регуляція людської життєдіяльності здійснюється через призму цінностей. Наявність єдиної системи ціннісних орієнтацій постає основним інтегруючим суб'єктуотворюючим чинником релігійної громади. На шляху до пізнання духовних устремлінь індивіда ціннісні орієнтації відіграють роль аксіологічної підстави вибору потреб, життєвих інтересів, планів і способів їх реалізації.

В основі формуванні ціннісних орієнтацій віруючого-протестанта лежить цінність буття – істина, яка включає три поняття: 1) Особистість Бога; 3) Закон Божий; 3) Слово Боже (Священне Писання). Специфіка діяльності та особливості релігійної общини детермінуються, насамперед, системою поглядів, що включають знання про Бога, його відношення до світу, майбутнє світу та окремо взятої людини. Відтак спільні цінності, спільна доктрина, культова практика та спільна трансцендентна мета перетворюють групу віруючих у релігійну общину, що має спільні інтереси та яку об'єднує дух колективізму.

Ціннісні орієнтації віруючих - протестантів Волинського регіону мають свою специфіку. Фактично усі протестанти вважають себе носіями цінностей європейської християнської традиції. Проте, важливо підкреслити, що ціннісна свідомість віруючих протестантських общин Волинського регіону диференціюється від ліберально-демократичних (прозахідних) цінностей індивідуалізму та раціоналізму до традиційних національних орієнтацій соборного та альтруїстичного характеру.

Зокрема, проведене нами опитування серед представників п'ятидесятницьких та баптистських громад, а також релігійної організації свідків Єгови дає підстави стверджувати наступне. Яскраво вираженою рисою усіх без винятку протестантських громад є превалювання цінностей, які визначаються, насамперед релігійним світоглядом – служіння Богу, допомога людям, віра, любов. Також усі протестанти високо цінують цінності суспільного та особистого блага, не останнє місце посідають цінності матеріального благополуччя.

Висновки 3 періодом незалежності України на тлі загального росту релігійності та превалюючого впливу православ'я у волинському суспільстві сформувалось протестантське співтовариство, яке є економічно самостійними, соціально організованими та проходить шлях інституційного оформлення.

Протестантські громади демонструють свою соціалізуючу роль у вихованні позитивних для суспільства ціннісних орієнтацій. Безумовно, не без труднощів, долаючи стереотип «маргіналізованого майбутнього», набувають віруючі-протестанти роль духовних авторитетів в суспільстві. Нині утверджується протестантський образ віруючого як активного члена соціуму. Всі протестанти ідентифікують себе як віруючі людьми з високим рівнем релігійності, активні члени своєї общини, які засуджують нездоровий спосіб життя, шкідливі звички, марнотратство.

Хоча, з одного боку, протестантські церкви намагаються протистояти явищам «осучаснення», проте,

вони демонструють чітку стратегію модернізації, та намагаються стати невід'ємною органічною частиною сучасного світу. В умовах компенсації нестачі душевного комфорту соціальної реальності віртуальною, протестантські конфесії Волинського регіону демонструють соціальну інтеграцію, а віруючі екзистенційну єдність. Відтак у громадах пізніх протестантів (хоча, які не позбавлені проблем внутрішнього розвитку) іманентне налагодження органічної комунікації, що призводить до відчуття єдності та духовного зв'язку між вірянами. Відтак на макрорівні віруючий відчуває свою єдність з колективним «ми». А Церква та «брати і сестри» виступають своєрідними помічниками у подоланні життєвих труднощів один одному.

Література

1. Балаклицький М. Медіатизація протестантизму в Україні 1991-2010 років : монографія / М. Балаклицький. – Х. : Харківське історико-філологічне товариство, 2011. – 379 с.
2. Баліч Н.А. Социологическое исследование идентификации верующих в религиозных общинах / Н.А. Баліч // Социологический альманах. – 2010. - № 1. – С. 196-203.
3. Бергер П. Религиозный опыт и традиция / П. Бергер // Религия и общество. Хрестоматія по социологии религии В.И. Тараджа [и др.]. – М. : Аспект Пресс, 1996. – С. 339-364.
4. Булыга И.И. Познепротестантские конфессии в социокультурном пространстве современного Вольнского региона / И.И. Булыга // Власть и общество (история, теория, практика). – р – Тбилиси, 2015. – № 3 (35). – С. 50–60.
5. Євангельська церква «Фіміам» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://ecsocan.hse.ru/data/020/174/1217/001.larin.pdf>
6. Лапін Н.И. Социокультурный подход и социально-функциональные структуры [Електронний ресурс] / Н.И. Лапін – Режим доступу: <http://fimiam.lutsk.ua>
7. Сорокин П.А. Человек. Цивилизация. Общество / П.А. Сорокин / Общ. ред., сост. и предисл. А.Ю. Согомонов: Пер. с англ. – М.: Политиздат, 1992. – 543 с.
8. Черенков М.М. Соціокультурний вплив ідей реформації на соціально-богословську ідентифікацію українського євангельського протестантизму [Електронний ресурс] / М.М. Черенков – Режим доступу: <http://r500.ua/sotsiokulturnij-vpliv-idej-reformatsiyi-na-sotsialno-bogoslovsku-identifikatsiyu-ukrayinskogo-jevangel'skogo-protestantizmu>.
9. Черенков М.М. Протестантизм між Західним та Східним християнством – конфесійний трикутник / М.М. Черенков // Релігійна свобода: спецвипуск №2 наукового щорічника. Держкомнацрелігій України та Відділення релігієзнавства Інституту філософії ім. Г.С.Сковороди НАН України. Збірник наукових статей з теми «Міжконфесійні відносини у їх сутності і виявах в Україні». За загальною редакцією А. Колодного і В. Клімова. – Київ: Світ знань, 2010. – С. 149-152.
10. Яроцький П.А. Релігієзнавство: підручник. – К. : Кондор-Видавництво 2013. – 442 С. – С. 182.

References

1. Balaklyts'kyu M. Mediatyzatsiya protestantyzmu v Ukraini 1991-2010 rokiv : monohrafiya / M. Balaklyts'kyu. – Kh. : Kharkiv's'ke istoryko-filolohichne tovarystvo, 2011. – 379 s.
2. Balich N.L. Sociologicheskoe issledovanie identifikatsii veruyushchih v religioznyh obshchinali / N.L. Balich // Socioologicheskij al'manah. – 2010. - № 1. – S. 196-203.

3. Berger P. Religioznyj opyt i tradiciya / P. Berger // *Religiya i obshchestvo. Hrestomatiya po sociologii religii V.I. Garadzha [i dr.]*. – M. : Aspekt Press, 1996. – S. 339-364.

4. Bulyga I.I. Pozneprotetsantskije konfessii v sociokulturnom prostranstve soveremennogo Volynskogo regiona / I.I. Bulyga // *Vlast' i obshchestvo (istoriya, teoriya, praktika)*. – r – Tbilisi, 2015. – № 3 (35). – S. 50–60.

5. Yevanhel's'ka tserkva «Fimiam» [Elektronnyy resurs] – Rezhym dostupu: <http://ecsocman.fise.ru/data/020/174/1217/001.lapin.pdf/>

6. Lapin N.I. Sociokulturnyj podhod i societal'no-funkcional'nye struktury [Elektronnyy resurs] / N.I. Lapin – Rezhym dostupu: <http://fimiam.luts'k.ua>

7. Sorokin P.A. *Chelovek, Civilizaciya. Obshchestvo* / P.A. Sorokin / Obshch. red., sost. i predisl. A. Yu. Sogomonov: Per. s angl. – M.: Politizdat, 1992. – 543 s.

8. Cherenkov M.M. Sotsiokulturnyy vplyv idey reformat'siyi na sotsial'no-bogoslovsku identyfikatsiyu ukrayins'koho yevanhel's'koho protestantyzmu [Elektronnyy resurs] / M.M. Cherenkov – Rezhym dostupu: <http://r500.ua/sotsiokulturnij-vplyv-idej-reformat'siyi-na-sotsialno-bogoslovsku-identifikatsiyu-ukrayinskogo-yevangelskogo-protestantizmu>.

9. Cherenkov M.M. Protestantyzm mizh Zakhidnym ta Skhidnym khrystyianstvom – konfesiynny trykutnyk / M.M. Cherenkov // *Relihiyna svoboda: spetsvypusk #2 naukovoho shchorichnyka. Derzhkomnatsrelihiy Ukrainy ta Viddilennya relihiyeznavstva Instytutu filozofiyi im. H.S.Skovorody NAN Ukrainy. Zbirnyk naukovykh statey z temy «Mizhkonfesiynni vidnosyny u yikh sutnosti i vyjavakhi v Ukraini». Za zahal'noyu redaktsiyeju A. Kolodnoho i V. Klymova*. – Kyiv: Svit znan', 2010. – S. 149-152.

10. Yarots'kyy P.L. *Relihiyeznavstvo: pidruchnyk*. – K. : Kondor-Vydavnytstvo 2013. – 442 S. – S. 182.

Bulyga I.I.,

Candidate of Philosophical Sciences, Associate Professor of the Faculty of Philosophy in Rivne State Humanitarian University, irina@mail.rv.ua

Ukraine, Rivne

MODERN PROTESTANT IN VOLYN REGION: FROM THE EXPERIENCE OF MARGINALITY TO DELIBERATE SOCIALIZATION

The purpose of the article is to analyze some socio-cultural influences on the Protestant and the Protestant community as a community of believers with characteristic features of the internal structure, composition and functioning. This is regional study on Volyn region, where the later Protestantism shows a steady upward trend of its presence on the religious map during the last decade. The methodological basis of the research is a sociocultural approach, which is based on the understanding of society as a unity of culture and social, which are constructed and transformed by human activity and accumulated by continuity of the triad of individual, society and culture. The scientific research was conducted on the principles of detachment from any confession and ideological pluralism. The research novelty of the work is in the finding that the result of socialization of Protestantism in Volyn region is the image of Protestant as an active member of society, who feels his unity with the collective “we” and is an effective member of his religious community. But taking the functional role of active person, he primarily manifests himself as a member of the religious community, and only after that in public life through some forms of activity. Since gaining the independence of Ukraine with the overall growth of religiosity and prevailing influence of Orthodoxy in Volyn society has formed the Protestant community that is economically independent, socially organized and is on its way of institutional design. Now the Protestant image of believer as an active member of society is confirmed.

In conditions of compensation for a lack of spiritual comfort of social reality by virtuality, the Protestant confessions of Volyn region demonstrate social integration and existential unity of believers. Thus in communities of the late Protestants (although they are not without problems of internal development) is immanent establishing of organic communication, which leads to a sense of unity and spiritual connection between the believers. Consequently on macro-level the believer feels his unity with the collective “we”, and Church and “brothers and sisters” are a kind of assistants to overcome the difficulties of life.

Key words: Protestant, sociocultural approach, religious community, socialization, values, social activity, communication.

Editor-in-Chief	M.A. Zhurba
Deputy Editor-in-Chief	I.O. Kuzmichenko
Deputy Editor-in-Chief	E.B. Talishinski
Proofreader	E.V. Starychenko
Designer	T.H. Aldakimova
Makeup	E.V. Starychenko

Journal Editorial Staff Contact Information.

**Post Address: 92600 Ukraine, Svatove,
106 Zoriana Str. Sobornist
Journal «Virtus» Editorial Staff,
tel.: +38 (050) 227 30 03,
e-mail: ftg-conference@mail.ru
website: <http://www.virtus.conference-ukraine.com.ua>**

**Center of modern pedagogy «Learning without Frontiers»
Post Address: 7275, boul. Langelier, CP88022 Montreal, QC, H1S 3G9, CANADA
e-mail: pedagogiemoderne@mail.ru
website: <http://www.pedagogiemoderne.com>**

**Signed for printing 30.12.2016.
Format 60×84 1/8. Paper offset. Font Times.
Offset printing. Conventional printed sheet 20,0 Publisher's sheet-copy 20,0
Circulation 500 copies. Order 3012.**

**Printed PE Shpak V. B.
The certificate on the state registration B02 No. 924434 from 11.12.2006
Ternopil, Prosvity St. 6.
phone 8 097 99 38 299
E-mail: tooums@ukr.net**
